

Editorial

Per Anders Forstorp^{1*} & Ulrike Schnaas²

¹*Linköpings universitet, Sverige* & ²*Uppsala universitet, Sverige*

LEDARE nr 2 2021

Under pandemin har nästan all undervisning inom högre utbildning getts på distans vilket har lett till en rad utmaningar för lärare och studenter, men i vissa fall också fört med sig pedagogiska vinster. Artikeln **Virtual Internationalization – we did it our way** ger ett exempel på det senare: här skildrar Åsa Tjulin och medförfattare, som arbetar vid två svenska lärosäten och ett kanadensiskt, hur de tillsammans har utvecklat en kurs om arbete och hälsa som ges helt online med en blandad svensk och kanadensisk studentgrupp på master- och forskarnivå. Juridiska, organisatoriska och pedagogiska utmaningar – till exempel de båda ländernas olika regelverk kring examination och grupparbeten med studenter som befinner sig i olika tidszoner – har hanterats under resans gång. Samtidigt ser författarna en stor potential i liknande internationella samarbeten kring gemensamma kurser, inte minst då de möjliggör internationalisering för studenter som av olika anledningar inte kommer att resa utomlands.

Frågan hur man kan motivera studenterna att delta i undervisningen, även om den inte är obligatorisk, är ständig aktuell. I artikeln **Exploring reasons to attend formal teaching sessions among students: A self-determination theory perspective** sammanfattar Andreas Fröberg och Linus Jonsson resultaten av fokusintervjuer med studenter om vad som motiverar dem att delta i undervisning. Möjligheten att interagera med kurskamraterna, kurskrav på rätt nivå och engagerade lärare som bryr sig om studenternas lärande motiverar studenterna att komma till undervisningen och överensstämmer med en önskan om autonomi, kompetens och att kunna relatera till andra som enligt teorin om självbestämmande är grundläggande för att främja en inre motivation.

Hur en utbildning kan länka teoretiska perspektiv till praktik belyses i tre bidrag i detta nummer: I artikeln **Simuleringsträning utvecklar lärostudenters yrkesspecifika kunskaper** utvärderar Anja Thorsten, Joakim Samuelsson och Marcus Samuelsson en kurs där studenterna fick undervisa simulerade elever i semivirtuell miljö. Kombinerad med lärarledda reflekterande samtal efter simuleringen erbjöd kursen praktisk träning i en trygg, kontrollerad och samtidigt autentisk miljö, där det var tillåtet att göra misstag. Istället för att bara *prata om* undervisning kunde studenterna *vara i* undervisning, vilket gav dem en högre tilltro till den egna förmågan och en praktisk förberedelse inför den efterföljande praktikperioden (VFU) och den framtida yrkespraktiken i stort. I **Levande samtal om den odödliga Henrietta: Biografin som stöd för reflekterande diskussion och lärande** belyser Erika Wall ett litteraturseminarium där studenterna i rehabiliteringsvetenskap fick diskutera etiska problem inom medicin utifrån ett autentiskt, och inom den medicinska världen välkänt, fall. Biografin över Henrietta Lacks handlar om en fattig afroamerikansk kvinna, född på 1920-talet, vars celler togs för medicinsk forskning

---

*Författarkontakt: per-anders.forstorp@liu.se

Artiklar och reflektioner är kollegialt granskade. Övriga bidragstyper granskas av redaktionen. Se <https://hogreutbildning.se> ISSN 2000-7558

©2021 Per Anders Forstorp & Ulrike Schnaas. This is an Open Access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution 4.0 International License (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>), allowing third parties to share their work (copy, distribute, transmit) and to adapt it, under the condition that the authors are given credit, that the work is not used for commercial purposes, and that in the event of reuse or distribution, the terms of this license are made clear.

Citation: Forstorp, P. A. & Schnaas, U. (2021). «Editorial», *Högre utbildning*, 11(2), 105–107. <https://doi.org/10.23865/hu.v11.3615>

utan hennes medgivande när hon på 1940-talet insjuknade i cancer. Wall beskriver hur boken stimulerar till en engagerad diskussion där studenterna belyser komplexa etiska frågor utifrån både teoretiska perspektiv och de konkreta frågor som Henrietta Lacks levnadsöde väcker. Wall drar slutsatsen att icke-traditionell kurslitteratur som biografier eller skönlitteratur lämpar sig väl för att diskutera komplexa etiska dilemman utan entydiga svar. I **Fortelling fra praksis som inngang till pedagogisk kunnskap** diskuterar Marianne Leikvoll Eide och May-Britt Revheim Brekke problemet med hur studenter kan överbygga praktiska erfarenheter och teoretisk kunskap. Detta problem är aktuellt för alla praxisorienterade professionsutbildningar. I artikeln utgår de från användningen av s.k. praxisberättelser (*praksisfortelling*), dvs. berättelser om centrala och utvalda händelser i en organisation, berättade av någon som själv upplevt dessa. Detta är ju vad man gör när man återkommer från verksamhetsförlagd utbildning eller praktik. Men hur kopplas detta till teori? Och hur blir det någonting mer än bara anekdoter från fältet? Hur kan de ord man sätter på egna erfarenheter systematiskt knytas an till teoretisk kunskap? Syftet är inte att hitta en lösning på något specifikt problem, utan att skapa en mer generell medvetenhet kring själva problemet. I sin studie berättar författarna om hur de arbetat med lärarstudenter och hur det bidragit till att utmana ensidiga perspektivtaganden och vanetänkande.

Hur själva verbaliserings- och skrivprocessen påverkar tänkandet, eller utgör en del av det samma, är fokus i den hermeneutiskt-fenomenologiskt orienterade artikeln **Om å vaere for å laere – noen studenters erfaringer med å skrive, tenke og laere** av Grete Halvorsen. I artikeln redovisas intervjuer med studenter om deras eget skrivande. Studenterna går en fortbildning i handledning inom området hälsa och socialt arbete. Författarens egna teoretiska och metodologiska utgångspunkter vävs här samman med de berättelser om sitt skrivande som studenterna meddelar i intervjuer. Det som påvisas är på ett sätt något som de flesta av oss redan tycker oss veta, nämligen att språkliga formuleringar spelar en central roll för vårt tänkande. Men i artikeln visas dessutom hur den konkreta materiella omvärlden och våra upplevelser av rum och tid i hög grad påverkar våra skriv- och tankehandlingar, något som mer logisk-rationellt formulerade teorier om skrivande säkert underskattar. Studien utgör ett bidrag till en förståelse av skrivandets fenomenologi.

Ytterligare ett par texter handlar om skrivande och handledning. Bidraget av Kristina Areskoug Josefsson och Annika Norden, **Supporting students in higher education in transforming their thesis into a scientific article**, bygger på författarnas egna erfarenheter av att stödja studenter som vill göra om sin akademiska uppsats (på kandidat- eller masternivå) till en vetenskaplig artikel. Här anförs att det finns en ökad efterfrågan på den typen av bidrag, antingen från studenterna själva eller från handledare som tycker att vissa uppsatser är värda att utvecklas vidare. Upphovet till en sådan förväntan är inte ordentligt utredd i artikeln, utan den utgörs istället av en mycket konkret instruktion för hur en sådan transformation kan gå till. För det första sker det genom ett antal reflekterande frågor som kan ställas innan en eventuell transformation ens påbörjas. Detta rör frågor som: finns det något av intresse i den här uppsatsen, vem har rätt till studien, hur hanteras etik och metodologi osv. Därefter följer en systematisk uppräknings av de olika steg och iterationer av ett manus som en sådan transformation kan ta. Här aktualiseras också handledarens roll. Detta är ju något som sker utöver det ordinarie handledningsuppdraget och det finns skäl att fundera på om det finns tid för denna komplicerade process och för vem/vilka den kan vara till hjälp. I **Den goda handledningen – om relation, stöttning och lärande** recenserar Jörgen Lundälv en aktuell bok om handledning, *Handledning i praktiken – om studenters självständighet och akademiska litteracitet* av Jenny Magnusson och Maria Zachariasson. Boken bygger på intervjuer, fokusgrupper och observationer av

handledningssamtal med både studenter och handledare om själva handledningsprocessen. Utifrån begreppet akademisk litteracitet diskuteras de processer genom vilka studenterna ska erövra en viss kompetens, samt hur detta kan stödjas av handledare.

I detta nummer av Högre utbildning kan vi också presentera det första bidraget till en ny textkategori som vi kallar Fördjupad diskussion. I sitt bidrag, **Trigger warnings – om undervisning och politisk gränshållning i 2020-talets sociala landskap**, diskuterar Rebecca Selberg gränshållningen kring potentiellt upprörande undervisningsinnehåll i högskoleutbildning. Den konkreta utgångspunkten är en händelse på sexologutbildningen vid Malmö universitet, där studenterna kritiserade kursledningen för bristande representation av alternativa perspektiv samt även anklagade dem för kränkning och marginalisering av vissa studentgrupper. Selberg visar hur denna händelse som gav upphov till en het debatt mellan studenter och representanter för utbildningen visade sig innehålla några av samtidens mest utmanande frågor. Det var alltså inte bara en konflikt på en utbildning, genom konflikten kom dessutom flera underliggande samhälleliga spänningar till uttryck: polarisering, politisering, identitetspolitik och rasism. I texten härleds begreppet ”trigger warnings” till 2013 och en händelse på ett college i USA där universitetsledningen uppmanade lärare att uppmärksamma studenterna på potentiellt upprörande innehåll i litteratur och annan undervisning. Man hävdade att studenter har rätt till ”trygga rum” under sin utbildning. Denna hållning blev dock i sin tur häftigt kritiserad som ett sätt att politiskt avväpna undervisningen. Selberg refererar den analys av ”trigger warnings” som lokaliserar denna till konservativa rörelsers försvar för viss form av censur (varning för s.k. ”explicit content”). Precis som i fallet vid Malmö universitet blir sådant försvar för censur en proxy-dispyt för andra och större konflikter. Olika tolkningar föreligger: Är studenterna idag överkänsliga? Ska man se ”trigger warnings” som ett svar från marginaliserade gruppers upplevelse av ojämlikhet? Eller ska man se det som ett ansvarsutkrävande från studenterna i deras roll som ”kunder” på det nyliberala universitetet?

Per-Anders Forstorp och Ulrike Schnaas